Programmabegroting 2026 gemeente Vlieland
Vz, binnen onze drieledige rol als gemeenteraad, namelijk die van de volks vertegenwoordigende, controlerende en kader stellende, is het recht van budget gekoppeld aan deze laatste twee. Met ons recht op budget worden de middelen beschikbaar gesteld aan het college, zodat zij het afgesproken beleid, verwoord in het College Uitvoeringsprogramma, kunnen uitwerken.

Elk jaar weer ligt er de wettelijke plicht om met een structureel sluitende en evenwichtige begroting te komen.
Wij danken de afdeling financiën voor deze grote opgave, waarvan het voor 2026 wederom gelukt is. Met meer SMART-geformuleerde speerpunten en met een extra paragraaf over de Regiodeal. Ook zijn de verbetervoorstellen van zowel de accountant als die van de Provincie verwerkt, waarvoor dank.
Een doorkijkje naar de jaren na 2026 geeft een minder florissant beeld, zonder te willen somberen. Het Rijk immers laat ons, ondanks de vele waarschuwingen via de VNG, nog steeds niet helder zien dat de gelden uit het gemeentefonds langjarig op peil blijven om alle taken naar behoren te kunnen blijven uitvoeren.

Maar voordat wij naar de toekomst kijken, willen wij graag eerst nog even kort terugblikken op hetgeen wij vorig jaar inbrachten. Toen sprak ik namens onze fractie Lijst Fier op het belangrijke thema van wonen namelijk de hoop uit dat 2025 een jaar zou zijn waarbij knopen zouden worden doorgehakt en de schop de grond in zou gaan voor sloop van de oude bieb, om hiervoor woningbouw te realiseren.

Het besluit om de grond aan WoonFriesland te verkopen is genomen, waarbij de vier lindes als onvermijdelijk zouden worden geveld. Als raad hebben wij ook de discussie gevoerd over 'bouwen op Vlielander schaal'. Bovendien heeft burgerinbreng zich duidelijk laten zien en horen over het plan oude bieb, dat nog geen plan bleek te zijn. Door het college werd op onze vragen namelijk gesteld dat WoonFriesland nu met de architect aan zet is en wij moeten afwachten. En toen werd het stil, hetgeen voor het draagvlak en vertrouwen geen goede zaak is.
Vz, wij blijven uiteraard en stellig vasthouden aan woningbouw op de plek van de oude bieb, maar wel naar Vlielander maat. Noem het voortschrijdend inzicht, dat wij, na onze vragen aan het college om de uitwerking te zien van een kleiner appartementengebouw, ons ook nu gaan inzetten op het behoud van de vier lindes. Dit kan door hiervan leilindes te maken, mits de bouwkavel gelijk blijft als de huidige of op bescheiden wijze iets groter, om het wortelstelsel niet te beschadigen. Met het verplaatsen van de entree van de Lepelaar van de Kerkeglop naar de DS, zal ook dat een verbreding opleveren. Zo denken wij tegemoet te komen aan de vele informele bedenkingen, die op ons uiteindelijk overtuigend zijn

overgekomen. De buurt heeft gelijk. En politiek is de kunst van het compromis sluiten, en daaraan gaan wij als fractie Lijst Fier binnenkort op die wijze invulling aangeven en zullen dan ook met een voorstel terzake komen. Wij roepen de andere fracties op om hierin samen op te trekken. Wordt vervolgd.

De verontrustende plannen van het Rijk om te korten op de uitkering aan het Gemeentefonds geeft krapte voor ons als gemeente, wetende dat er ook op ons eiland al veel mensen zijn die moeite hebben om financieel rond te komen. En deze druk doet wat met mensen, doet afbreuk aan het welbevinden en daarmee aan de gezondheid. De aangekondigde verhoging van de gemeentelijke lasten van bijna 6%, zullen naast de stijging van alle prijzen voor levensonderhoud, boodschappen en veerboot, voor vele mensen geen fijn nieuws zijn. Maar hebben wij hierin een keuze?

Voor een leefbare gemeenschap met een brede welvaart draait het naast voldoende geld ook om het gevoel van saamhorigheid en laagdrempelige hulp om gebruik te kunnen maken van de vele voorzieningen, die er ook zijn. Schroom niet en klop aan voor steun, voor jong & oud. Met dankzegging aan allen die zich hiervoor op ons eiland inzetten, en dat zijn er velen. Dit geeft oprecht inhoud aan het woord 'samenleving'. Het zij hierbij nog eens gezegd.

Voor nieuw beleid komt het college met een uiterst bescheiden lijst van voornemens. Hoewel de Waterveiligheid Strategie een MJOP-gebouwen en het toeristisch Beleidsplan echt ook van belang zijn, weten wij dat er nog meerdere grote uitdagingen op ons af komen. Denk daarbij aan de toekomstplannen van Flidunen, de 2de fase van de Damwanden Jachthaven, de uitdagingen op het gebied van wonen, de verduurzamingsopdracht, verbreding van de economie en de zorg voor onze natuur en het klimaat.

Het is om die reden van belang om ook voor deze benodigde investeringen een visie, inclusief kaders van de financiële ruimte mee te krijgen van het college, die vooralsnog ontbreken. Dit inzicht is toch echt van waarde om helder te krijgen wat verantwoordelijk is en wat dit voor gevolgen dit heeft voor ons huishoudboekje. Graag reactie hierop van het college.

Over de aangekondigde decentrale uitkering van het Rijk van 100k voor het versterken van onze fraaie bibliotheek, kunnen wij alleen maar verheugd zijn. Alle vertrouwen in de uitwerking van de plannen, die nog aan ons gepresenteerd moeten worden.

Toch is de getoonde bescheidenheid in nieuw beleid wel terecht, aangezien wij deze voorliggende begroting 2026, en de meerjarenbegroting t/m 2029, voor de laatste keer als gemeenteraad in de huidige samenstelling gaan vaststellen. Volgend jaar maart immers zijn er weer nieuwe gemeenteraadsverkiezingen.

Het past daarom het gemeentebestuur om voor de volgende raadsperiode de ruimte te laten aan nieuwe gemeenteraad om beleid te maken voor de komende jaren.

Vz, wij zijn verheugd dat het college een sluitende begroting 2026 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorlegt die continuïteit biedt.

In tegenstelling tot de Rijksoverheid is het ons als gemeente Vlieland niet toegestaan om in de jaren na 2026 een niet-sluitende begroting vast te stellen. Kijkende naar de opgaven in de volgende raadsperiode, moeten er dus lastige keuzes gemaakt worden, aangezien de financiële positie dat vereist.

Dat betekent dat er op de uitgaven gekort zal moeten worden, lees bezuinigen, of dat er aan de inkomstenkant meer bij moet, of wellicht beide. Richtinggevend hierin zijn politieke keuzes, die door de nieuwe gemeenteraad gemaakt moeten worden.

Het moment van reflecteren op de afgelopen raadsperiode is vanmiddag nog niet aangebroken. De evaluatie van ons aller Raadsakkoord 2022-2026 volgt begin 2026. Dan zal duidelijk worden of en hoe in de volgende raadsperiode beleid verder uitgewerkt en/of bijgesteld moet gaan worden.

Onze gemeente kan en dient ook in de toekomst een financieel gezonde gemeente te blijven, maar dat vergt verantwoorde keuzes die recht doen aan de alles overkoepelende opgaven waar wij de komende decennia voor staan; hoe houden we de gemeenschap op het eiland vitaal, duurzaam en toekomstbestendig? De kernwoorden hierbij zijn Samen Sterk. Wij kunnen immers als lokale overheid niet allesbepalend zijn. Wel kunnen en moeten wij faciliterend en ondersteunend zijn, in het algemeen belang. We moeten, meer dan tot nu toe, inzetten op samenwerking met alle eilanders en partners, op en ook buiten het eiland. De mogelijkheden vanuit de Regiodeal zijn daarvan een belangrijk voorbeeld.

Het eerlijke verhaal is ook dat niet alles kan en zeker niet tegelijkertijd. Hier past het gemeentebestuur realiteitszin, bescheidenheid en moed. Laat het bestuur in tijdig contact met haar inwoners de uitdagingen in samenspraak oppakken, hetgeen het draagvlak verbreedt en het vertrouwen zal vergroten.

Dat laat onverlet dat het hebben van gezonde ambities rand voorwaardelijk is om uiteindelijk in de meerjarenbegroting 2027-2030 richting te kiezen en focus aan te brengen op de thema's, die bijdragen aan het meest belangrijke doel voor de komende decennia, te weten: het behouden en versterken van een vitale, duurzame en toekomstbestendige eilander gemeenschap. Voor het goede leven op Vlieland. Dank u.